

10 godina borbe
1996-2006
odbor za ljudska prava
leskovac • srbija

1996-2006
odbor za ljudska prava leskovac

10 godina borbe

Nije moglo da se čuti

Sve je počelo razgovorom grupe istomišljenika u jesen 1991. kada su bivšom Jugoslavijom tutnjali tenkovi bivše Jugoslovenske narodne armije, na simboličan audio - vizuelni način dočaravajući raspad države i najvažnije, dajući pozadinu stradanjima koja će, ispostaviće se, biti najstrašnija u Evropi posle Drugog svetskog rata.

Motivaciju da se formalizuje okupljanje nezavisne grupe građana koje je povezivala i povezuje sintagma ljudska prava svi osnivači, a kasnije i aktivisti (Odbor nikada nije imao članske karte) došla je, ocena je svih pokretača, iz individualne nemoći da se oglase i kažu da na jugu Srbije ne postoji tek primitivna horda zlikovaca koja ide da ubija i pljačka i da, osim zavedenih ovišnika o državnoj televiziji postoji nekakav pristojan svet koji je spreman na rizik zarad očuvanja vlastite savesti i vlastitog dostojanstva.

Od zahteva policiji da svakovrsno neformalno, potom formalno okupljanje radi subverzivne delatnosti prema režimu Slobodana Miloševića, utefteriše u državne knjige kao Odbor za ljudska prava - Leskovac, podnetog uredno, po svim paragrafima tadašnjeg Zakona o udruženjima građana, do komada papira koji se već preselio u sentimentalnu, a dikcijom pojedinih pravosnažnih presuda i oficijelnu, istoriju ovdašnjeg civilnog društva, proteklo je šest godina informativnih razgovora, administrativne opstrukcije (kako divna sintagma za primitivizam), specijalnog rata utemeljenog u nepobedivoj udbaškoj filozofiji koja podrazumeva pretnje i etikete (špijun, plaćenik, peder).

Svi su utemeljitelji ove organizacije bili izloženi opomenama, pretnjama, ucenama, prijateljskim ponudama. Niko od njih nije rekao da, budući da je njihova motivacija nadilazila nasilnost priglupih i bahatih režimskih eksponenata, pojavnih oblika života koje je preziralo ono što s punim pravom zovemo građanstvo.

Odbor za ljudska prava suprotstavio se - a suprotstavljanje će biti i suština njegovog postojanja - sumanutoj mobilizaciji leskovačke mladosti, na demonstracijama ispred leskovačkog Vojnog odseka, nakon kojih je predsednik Odbora završio u bolnici i probudio se iz kome dva dana kasnije. Nema slučajnosti, bio je odabran da dobije udarac policijskom palicom u glavu. To je bio građanski pokušaj da se spriči veliko zlo. Nažalost, neuspešni.

Rat je došao po svoje - kako to divno zvuči. Za sve kukavice, strvine, doušnike i sjecikese, rekao bi pesnik. Ne, bitange su došle po svoje, skrivajući se iza ideje nacionalističkog poimanja patriotizma. Prvog, a ne poslednjeg, uporan je naš prijatelj Miloš Vasić, utočišta ništarija. Hteli su ljudi iz Odbora da kažu javnosti da je ostalo parče savesti usred države koja živi RTS, laži, prevare, duhovnu bedu, mega-lopopvluk koji će obeležiti krvavi raspad države u kojoj su živeli.

Arhaični i anticivilizacijski odgovor nije obeshrabrio osnivače; i dalje su se, uprkos znakovitim signalima (Što da se lažemo, znamo gde ti deca idu u školu), subverzivno okupljali. Kako bi to rekao Herman Gering u Nurmbergu,

govoreći o broju preživelih Jevreja: *Neko, očigledno, nije radio svoj posao!*. Citat povezuje dva totalitarna sistema koje razlikuje tek broj uništenih života koje su ostavili za sobom.

Radimo protiv naroda i države bez formalne dozvole do decembra 1996. Prvi put u istoriji Leskovca biće decembar 1996. godine državnim mastilom overena sintagma ljudska prava koja će u potonjih deset godina postati noćna mora svekolikih bitangi čija će delatnost unakaziti živote miliona ljudi.

Pod tom će se sintagmom u poslednjoj deceniji dvadesetog veka razbijati despotski ideal suglasja sa ratnim zločinom i ogoljenom otimačinom.

Министарство унутрашњих послова Републике Србије, Секре-
таријат за унутрашње послове Лесковац, по захтеву
Савбора за људска права Лесковац

за улес друштвеним организације-удружења грађана у Регистар на
основу чл.34 Закона о друштвеним организацијама и удружењима гра-
ђана и чл.202, 206 и 209 Закона о оквирном уговорном поступку, доноси

Р В Е Ђ Е

УПИС СВ даном 13.12.1996. године под редним бројем 326 у
регистар, на страни 109, друштвеним организација-удружења гра-
ђана, који се води код Секретаријата за унутрашње послове Леско-
вац Одбора за људска права Лесковац.

Основни садржај послова активностије: заштита грађана по питанима
права на јед, право на минималну здравствену заштиту, права на
заштиту од насиља свих врста, право на образовање и др.

Седиште је у Лесковцу у ул.Илије стројара 1ам.2 ст.2

Додатније локације је не постоји Лесковац

О б р а з л о ж е н о

Друштвена организација-Удружење грађана под називом

Одбор за људска права Лесковац

који се је захтев овом Секретаријату за улес у Регистар.

На основу поднетог захтева, приложеног статута-самоуправног спо-
скуља и других списка, утврђено је да је друштвена организација
-друштво грађана са седиштем на Скупштински-Фондеријци
одлути под једини 30.11.1996. године а ма је статут-самоуправни
одлуци у складу са чл.21 Закона о друштвеним организацијама и
грађевинама грађана, те је решено као у дистрибутиву.

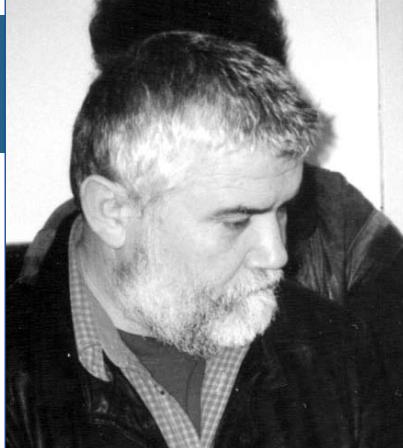
Кратки овог објавка подунутено је прво замје Министарству уну-
трашњих послова Републике Србије у року од 15 дана од дана уре-
ђења објаве. Жалба се подаје првом Секретарјату и тек сури-
сти 300 данајим преко уплатнице СНП.

Текући о таб. броју 1 и 3 Закона о административним тековима у
делу ст. 6, б. 00 диктор је исплатио.

Р. Д. С. СЕКРЕТАРИЈАТУ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ ЛЕСКОВАЦ, дана
13.12.1996.г. бројем 212-39/96.

ЗАЈЕВНИК НАЧЕЛНИКА
Потпуковник
Стевојанчић Славомир
Кап. Јелена Јовановић

Dobrosav Nešić, osnivač je i dosadašnji predsednik Odbora za ljudska prava - Leskovac. Po struci je poljoprivredni inženjer i inženjer organizacije rada, po vokaciji umetnički fotograf, što je profesija kojom se više godina bavio u Nemačkoj. Okupio je grupu istomišljenika koja će od 1991. delovati konspirativno, a potom i zvanično kao Odbor. Prvu nevladinu organizaciju južnije od Niša formira u vreme rata u Hrvatskoj, mobilizacije i definitivnog raspada bivše Jugoslavije.

Jedan je od osnivača Unije nevladinih organizacija Srbije i prvi predsednik; takođe, jedan od osnivača Građanskog parlamenta, asocijacije nevladinih organizacija Srbije koja je svoje delovanje usmerila ka rušenju režima Slobodana Miloševića, pozivajući se na zaštitu temeljnih ljudskih prava i ljudi koji ih štite. Jedan je od pokretača i kreatora aktivnosti Mreže odbora za ljudska prava u Srbiji (CHRIS).

Jedini je urednik glasila u Srbiji koji je po zloglasnom Zakonu o informisanju izdržao zatvorsku kaznu - zbog rečenice objavljene

**Dobrosav Nešić,
predsednik Odbora za ljudska prava Leskovac**

ne u listu Prava čoveka decembra 1998. proveo je u leskovačkom zatvoru 30 dana - odbio je da potpiše molbu za smanjenje kazne zbog dobrog vladanja. Osuđen je zbog verbalnog delikta, a voli da se podseti kako je baš u zatvoru činio to krivično delo: Držao sam govore, pričao sam lopovima da su njihova krivična dela najobičnije ništa u odnosu na zločine koje čine Slobodan Milošević i njegovi poslušnici.

U više navrata je privođen i saslušavan - da, zvuči kao policijski izveštaj - ali, hapšenje i saslušanje su bile benigne kazne. Uoči Miloševićevog pada jula 1999. pripadnici Državne bezbednosti iz Uroševca upadaju u prostorije Odbora i tuku ga. Uz psovke i široku lepezu uvreda urlaju i prete. Odbor nastavlja da radi.

Veliko odricanje i energiju saradnici prepoznaju u njemu. Hrabrost, solidarnost i manir da pomogne drugim nevladinim organizacijama i kreira njihovo dugoročno umrežavanje naglašavaju njegove kolege iz nevladinog sektora. Sve ove osobine on, pak, pripisuje svojoj porodici, ženi Mirjani i čerkama Mariji i Oliveri koje su podnele najteže breme njegovog angažmana.

Energiju za svoj angažman, kaže, duguje upravo svojoj porodici koja je sa njim podnela pretnje i poniženja svih ovih deset godina.

Štititi tuđa ljudska prava nije posao, ovo mora da se voli, jedna je od pokretačkih ideja koju često ističe Dobrosav Nešić.

Dragutin Vidosavljević, pravni savetnik i advokat Odbora za ljudska prava - Leskovac, rođen je u Vlasotincu, gde je živeo do 1995 godine. Pravni fakultet završio je u Nišu, a pravničku karijeru započeo u Opštinskom sudu u Vlasotincu, kao pripravnik i stručni saradnik. Nakon toga radi kao sudija za prekršaje u Opštinskom organu za prekršaje u Leskovcu do juna 1996 godine. Potom živi u Prizrenu gde radi kao sudija Opštinskog suda. Napušta Prizren i živi u Leskovcu, a od aprila 2000. godine radi kao operativni saradnik YUCOM - Komiteta pravnika za ljudska prava iz beograda i Odbora za ljudska prava u Leskovcu, na slučajevima dominacije i diskriminacije ljudi, pre svega na slučajevima policijskog nasilja nad ljudima i žrtvama nasilja u porodici i nad ženama uopšte, kao i kampanjama YUCOM-a i Odbora za priznanje prava na prigovor saveti, osnivanju Resurs centra u Leskovcu i svim poslovima ovih NVO usmernih na afirmaciju i implementaciju ljudskih prava u praksi.

Napušta pravosude 1. jula 2004. na sopstveni zahtev i posvećujem se radu u Odboru. Od 1990. do 1994. godine bavio se politikom. Bio je član Demokratske stranke od osnivanja, a u avgustu te godine postaje poverenik DS za Vlasotince i predsednik Inicijativnog odbora za formiranje Opštinskog odbora DS U Vlasotincu. Bio je poslanički kandidat DS na listi Demokratska stranka - dr Zoran Đindić 1993. Izabran je

Dragutin Vidosavljević,
advokat i opretavni saradnik Odbora za
ljudska prava na poslovima implementacije
i afirmacije ljudskih prava

za prvog predsednika Opštinskog Odbora Demokratske stranke u Vlasotincu nakon Drugog svetskog rata.

Dragutin Vidosavljević politikom prestaje da se aktivno bavi 1994 godine, mesto predsednika OO DS ustupio je mladom i perspektivnom kolegi is stranke. Njegova današnja preokupacija je rad na afirmaciji ljudskih prava i konkretan doprinos njihovoj implementaciji u praksi. Advokat je koji ima najveći broj aktivnih slučajeva torture, a neki od njih dospeli su i do Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu.

Susnivač Odbora, njegov Dobri Duh, nije više sa nama: prvi predsednik Skupštine Odbora Stojan Milić - Stole umro je 15. februara 2004. Tada smo izgubili neumornog aktivistu predanog ideji ljudskih prava, narodski rečeno - čoveka koji je pomagao ljudima. Najviše je radio na podeli humanitarne pomoći; naši sugrađani koji su sintagmu ljudska prava, poučeni sa ekранa državne televizije, doživljavali kao opasnu neman, imali su pred sobom nasmejanog čoveka koji im u centru grada pruža hleb. Nešto im tu nije bilo jasno, Stole im je govorio da ne treba ništa da plate, ali treba da misle.

Podela svih kontigenata humanitarne pomoći koji su posredstvom Odbora došli u Leskovac bila bi nezamisliva bez Stoleta. Kao ni svakodnevni sastanci na kojima je znao da naše bavljenje visokom politikom spusti na suštinu našeg postojanja - zaštitu ljudskih prava. Na biološku činjenicu da čovek mora da jede, a svakog dana je susreto ljudi kojima je pravo na to bilo ugroženo. Najteže je, stoga, doživljavao zabrane deobe humanitarne pomoći, policijske istrage zbog deljenja hleba, u sumrak Miloševićeve vladavine, kada je teško bilo pronaći pekaru

Stojan Milić - Stole, 1952 - 2004

predsednik skupštine Odbora za ljudska prava Leskovac

koja će izdajnicima da ispeče hleb koji će se deliti građanima.

Stole je bio nenadoknadiva spona Odbora sa ljudima: ono što bi osvanulo u Pravima čoveka koje je delio u centru grada, znao je da približi našim čitaocima na sebi svojstven način, tako da bi mu zavideo vrhunski profesionalac. Često učene, politički korektne reči nemaju nikakvog smisla, jer ne dospevaju do ljudi; Stole se trudio da ne bude tako. Vi pišete optužen za brojna krivična dela, a ja kažem: Gle koje smo napisali za onog lopova. I - i narod čita i raznosi.

Zahvaljujući Stojanu Miliću Odbor je uspostavio prijateljski kontakt sa građanima romske nacionalnosti kojima je on bio komšija i prijatelj. Pomogli smo im u osnivanju nevladinih organizacija u nastojanju da ostvare neka svoja prava. Još kao mladić Stole je zavredeo njihovo poverenje i poštovanje, potom laskavu titulu Romski kralj, a bio je i predsednik Fudbalskog kluba Veternica u kojem su uglavnom igrali Romi iz njegovog kraja.

Ostali smo bez odanog prijatelja, čoveka koji nije imao dlake na jeziku, koji je uložio sebe u rad Odbora, rizikovao, radio, znao da sa pozicije vlasti ponekad zapreti Sve ču da vas posmenujem. Zvali smo ga Doktor, jer je za sebe govorio da je, sastavljajući kraj s krajem, doktorirao iz oblasti finansija.

Takov je bio naš Stojan - Stole Milić, nezaboravni prijatelj i borac za građanske slobode.

Aleksandar Kocić, potpredsednik i jedan od osnivača Odbora za ljudska prava.

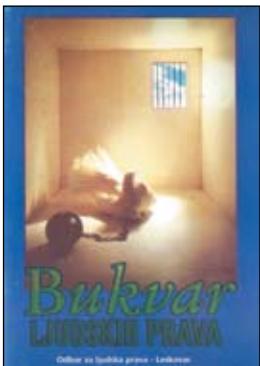
Vesna Karanfilović, psiholog, podnela je veliki teret deobe humanitarne pomoći, imajući uvek dovoljno strpljenja da svim građanima koji su nam se obraćali objasni u kakvoj se situaciji nalazimo, zbog čega, recimo, ne možemo da podelimo pomoć koju naši sugrađani čekaju. Vesna je uspevala, - uz sebi svojstvenu hrabrost i istrajnost, da senzibilizuje naše članice i na pravi način im predviđati kakva je suština našeg angažmana.

Pružala je psihološko - socijalnu pomoć žrtvama torture, jer je među njima bilo i silovanih žena i devojčica koje su seksualno zlostavljane. Bila je angažovana na utemeljenju Resurs centra i rukovodilac timova Odbora koji su realizovali ispitivanja javnog mnjenja pre i posle Petog oktobra.

Bojan Tončić, novinar, jedan je od osnivača Odbora, prvi portparol, od 2004. predsednik Skupštine. Uradio je i potpisao 50 brojeva Prava čoveka, prvog nezavisnog glasila u Leskovcu i na jugu Srbije. Radi u beogradskom dnevniku Danas, piše o ljudskim pravima, ratnim zločinima i medijima. Objavljuvao je u Velikoj Britaniji, Francuskoj, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, saradnik je više medija iz bivše Jugoslavije i inostranstva. Dopisnik je Londonskog Instituta za istraživanje o ratu imiru - Balkanske istraživačke mreže (IWPR/BIRN) iz Beograda, objavljuje kolumnu Krivo sastanje u Kikindskim novinama, sarađuje sa Helsinškom poveljom, časopisom Pravo i pravda u tranziciji, Vranjskim.

U dva navrata bio je član Izvršnog odbora Nezavisnog udruženja novinara Srbije. Dobitnik je Nagrade Danasa Nikola Burzan za vrhunske domete u novinarstvu i Nagrade Dušan Bogavac koju Nezavisno udruženje novinara Srbije dodeljuje za novinarsku etiku i hrabrost.

Štampani trag drugačijeg Leskovca

*Pola veka od donošenja
do danas neospore-
nog akta Deklaracije
Ujedinjenih nacija o
ljudskim pravima Odbor
štampa knjigu Bukvar
ljudskih prava. Uradili
smo to povodom kojim
i ova publikacija dolazi
do čitalaca - na Dan
ljudskih prava.*

Nije bilo dovoljno da tim temeljnim aktom na kojem počiva savremena civilizacija podsetimo da država u kojoj smo živeli ne poštuje temeljna ljudska prava. Duvale su ratničke trube, Srbija je bila u neformalnom ratnom stanju; približavalo se zlo u kojem će mnogi Leskovčani, kao i dotad slepo verujući državnoj propagandi, okrvaviti ruke. Zlo u kojem će neki od njih izgubiti živote, zdravlje, stabilnost. Neki i delove tela.

PRAVA Čoveka

Nezavisne novine • Leskovac

APOKALIPSA, SADA!

Dizenterijom se pripremaju stomaci dolazećih generacija za srpske čarolije iz dvorske kuhinje. Sta li će sve morati da progutaju...

PARAGRAFI U TOPUZU

Niko i saček ne može da vidi u kojem smislu "paros slobodi stvarima". Tada je, kao pokrenuti određeni i modernizatorni demokratski javnosti jer sadrži niz antocihizamskih vanje stvarja i, razmeda se brutalno kriji Ustavom garantovano pravo na slobodu izražavanje. Ne ova ustanova se vratio u vreme kada osamnaestodnevne ili enterokle. Leskovac ostale su i evropskih odgovornosti unutar ustanove "Vukica Mitrović". Nisu rešili da je po odredbama Zakona o informacijama i sličnoj ostavku, Uprava Skupštini...

izvestaja niskog Instituta za zaštitu zdravlja) neko je kriv i trebalo bi da bude strogo kažnjen. Uobičajeno je, u Leskovcu pogotovo, da bivši i sadašnji favoriti partije na vlasti gledaju na tešku krivicu kao na elementarnu nepogodu. I da njihova stranka ne preduzima ništa da ih udalji iz svojih redova, privilegije omogućuje da i dalje uživaju... Ask i da nave...

priv
sop
ven
nli
a
j

SVET PISATI KAO SAV NORMA

Deo lokalnih političara uporno nameće svoje anahrone i retrogradne ideje o svetu i varanju javnog života

Prvotni igrač Sata Stanković iz Leskovca

široki je sebi otvoren vrat Muzije stampe u Srbiji.

"vodeci tuzbom protiv lokalnog nedeljnika "Naša

" apsura Zakan o javnom informisanju nad

"zavojem Evropa. Povod za

"govanje bio je napis "Ni

"hio" ispod fotografije na

"i bez jedne gume

"dne. Autor tek-

"nje da je

"akus...

ocenjene Savete za informisanje leskovčkog SPS. "Naša reč" je bila "svobodljivana, celovita i analitička, a na stranicama ovog nedeljnika "Naša" vane kvalitete informacije". I leskovčki socijalisti su konstativali da Zakan treba promeniti da bi se novinari i rednici "zastihni od zlonamernih prijava za prekršaje".

Radio Leskovac je zavredio pozitivnu ocenu vladajuće partije te odstupajući od papazjanje pretčin...

ka marksizmu, približavajući učadobudnim polupismenim aktivistima "klasni karak štamp" i slične koncentrisane idiotar Visegodisti dril mentalnim otpadom stvor ukoliko čoveka na vlasti koji svaku inform subverziju...

zavar

ljudske pravde i pravde u generalnoj

zadovoljstvu i zadovoljstvu u generalnoj

zadovoljstvu i zadovoljstvu u generalnoj

zadovoljstvu i zadovoljstvu u generalnoj

CHIEF EDITOR OF
FACES IN...

grade January, 1999

EM protests sternly at another case of

relement of the botched regulation,

new Serbian Law

came from Radio

broadcasting

U prvoj bazi Odbora, u stanu u strogom centru Leskovca, glasno se razmišljalo o civilnom odgovoru opasnosti koja se nadvila nad građanima Srbije. Deo ove priče bio je nadrealan: pričali smo o masakrima, čitali zabrinjavajuće vesti, a sa platoa ispred Robne kuće Beograd dopirali su jaki turbo - folk zvuci. Delile su se nagrade igre Bingo. U veseloj atmosferi čekao se referendum kojim će većinska Srbija odbaciti sporazum iz Rambujea i sačekati NATO projektile koji će izmeniti noviju istoriju Balkana. Sumnje u ishod nije bilo.

Rečenica Dobrosava Nešića glasila je, otprilike, ovako:

- Možemo li da uradimo nešto da pokažemo da ovde nisu svi idioci?

Pali su predlozi među kojima i ispisivanje grafita, po receptu Nema novina - ima zidova, kako je lucidni građanin odgovorio vlastima na gašenje Naše Borbe, Dnevnog telegraфа i Danasa u oktobru 1998.

Posle kraćeg dogovaranja tokom kojeg su svi sumnjičavo vrteli glavom odlučeno je: Nema novina, ali će ih biti!.

Nedelju dana kasnije pojaviće se, najpre u centru Beograda, potom na leskovačkim ulicama prvi broj lista Ljudska prava, jedini koji je izašao pod tim nazivom.

Prava čoveka biće novi naziv; promenili smo ga zbog intervencije Vučićevog Ministarstva informisanja. Kolporteri u prestonici delili su naš list uz nezavisnu štampu. Uspeli smo. Dan kasnije, uz punu konspiraciju i pomoć naših prijatelja, ta strašna tiskovina dospeva u mesto nastanka. Zakonski rečeno rasturanje se vrši javno i polutajno, na ulicama, u taksi vozilima Žutog taksija (Hvala!), od ruke do ruke. Taj će istorijski broj završiti i u leskovačkoj Narodnoj biblioteci, Narodnom muzeju, Sekretarijatu unutrašnjih poslova.

Crveni Leskovac doživeo je svoj vrsni civilizacijski šok. Na naslovnoj

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ
Београд, Немићева 11
факс: 661-01-125-98-09
датум: 04.05.1998. год

Министарство за информације Републике Србије на основу члана 7. Закона о разом информисавају "Службени гласник Републике Србије", број 19/91, доноси

РЕШЕЊЕ

УПРАВЉАЈЕ ОУ РЕДАСТВА СЛУЖБЕНЕ ЈАВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ, која се налази у Министарству за информације Републике Србије, под редним бројем 2639 од 04. маја 1998. год. ЛИСТ под називом:

"ПРАВА ЧОВЕКА"

Са следећим у: Лесковац, ул. Илија Стране бр. 12 лам. 3 ст. 2
Основни и издавач је: Сабор за људска права Јовановић, Јовановић, ул. Илија Стране бр. 12 лам. 3 ст. 2

Године и односни удаљенији је: Драгослав Нешад
са пребивалиштем у: Јовановић, ул. Илија Стране бр. 10 а/2

Штампач је у аутономији: "Компјутер грађане", Бачка Паланка

О насталим поменутима податкама излог редакција или о праструму испашивца рече гласот, односно писац дужно је да обавести Министарство за информације Републике Србије у року од пет дана са дана настала промена, ради учења истог у редовима.

О б р а з о в а н ј е

Броју оваквих документа установљено је да је превија, у складу са одредбама члана 7. Закона о јавном информисавању, што означи да склопи сасвим законски прописаним начином предавају срећеши датог информисате, поред излога који чини води ово Министарство.

Почетак поступка сасвим услови за упис у Регистар, одлучено је као у доковитељству.

ПОЧУКА ОТРАВЛЯНОМ ЈЕКУ! Против овог решења њега допустила је да се против истог може покренути управни спор код Београдског суда Републике Србије у року од 30 дана од дана датства решења.

strani Ljudskih prava doneli smo
зестоки коментар urednice Danasa
Jelke Jovanović pod naslovom Vlast
opet zove u besmislen boj, sa foto-
grafijom na kojoj su rajzapljena
челјуст топа velikog kalibra (autor
Aleksandar Stanković) i nesrećnici
u maskirnim uniformama koji ga
opslužuju. Preneli smo upozorenja
опозиционара која нису могла да се
vide i čuju na državnoј televiziji.
Подсетили smo на izuzetnu promociју
документарне историје Slike i рећи
mržnje u Leskovcu, на којој је автор
Lazar Lalić, u Klubu Demokratske
stranke, говорио о monstruoznim
mekanizmima montaže i falsifikova-
nja poruke slikom.

Vlast opet zove u besmislen boj

Odlukom Narodne Skupštine, na predlog predsednika Savezne Republike Jugoslavije Slobodana Miloševića, građani Srbije 23. aprila referendumom će odlučiti dali su za strano posredovanje u rešavanju kosovske krize.

Šest dana kasnije međunarodna zajednica će odlučivati o uvođenju sankcija SRJ. Ukoliko se izglosa novi krug izolacije to će biti direktna posledica kršenja ljudskih prava na Kosovu. Uporišna tačka biće intervencija policije u razračunu sa takozvanim teroristima, pri kojima su stradale trudnice, starci, deca...

U istoj nedelji pod upravom Artura Votsa nastavlja se i nova pregovaračka runda o podeli imovine Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Ako je verovati poslednjim najavama iz najviših krugova Jugoslavije - SRJ odustaje od kontinuiteta. Kao dan raspada SFRJ uzeće se 30. juni 1991. godine.

To praktično, znači da Jugoslavija priznaje Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju, kao ravноправne naslednice bivše zajedničke domovine. Tako će ratovi vođeni "za očuvanje SFRJ" dugo odlaganim pote-

zom pera biti proglašeni nepotrebnim i besmislenim.

Kosovo je nova etapa za proveru nacionalne politike koju već deceniju personifikuje Slobodan Milošević. Od građana se očekuje da zaokruže "ne" i na taj način obezbede legitimitet vlasti za sve ono što dosad nije uradila, a još vise za sve što će se tek događati. Jedna od najozbiljnijih pretnji je ponovo zveckanje oružja u ime "odbrane teritorijalnog integriteta i suvereniteta Jugoslavije", pa novi balkanski krvavi pir, ojačan mitom o kolevci nebeskog naroda, počinje 23. aprila.

Odluka o raspisivanju referendumu stranke koje participiraju u vlasti privatile su kao patriotski čin, a državna televizija i mediji bliski režimu uporno insinuiraju izdaju svima koji ne izađu na birališta ili zaokruže "da". Većina opozicionih stranaka referendum smatra nepotrebним činom prebacivanja pojedinačnih krivica (vlasti) na kolektivnu. Demokratska stranka i Blok demokratskih stranaka, među kojima je i deo parlamentarnih, pozvali su građane na bojkot.

Istovremeno Jugoslovenski komitet pravnika za zaštitu ljudskih prava

pokrenuo je pred Ustavnim sudom Jugoslavije i Ustavnim sudom Srbije postupak za utvrđivanje ustanosti odluke Narodne skupštine Srbije o raspisivanju referendumu. Činjenica da je inicijator referendumu predsednik federalne države ne umanjuje prekrčaj, jer vođenje međunarodne politike spada u isključivu nadležnost Savezne Republike Jugoslavije, a nikako Srbije. Republika, u okviru ustanovnih ovlašćenja, može samo održavati (ili ne) međunarodne odnose. Pravo parlamenta je da raspisi referendum, ali ne iz oblasti koja su definisana pitanjem o učešću stranih posmatrača u rešavanju kosovske krize.

Sporna je izmena Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi, jer je procedura donošenja ili izmene specifičnog akta u ravn procedure za izmenu ustava.

- To sve govori da svrha raspisivanja referendumu nije donošenje odluke neposrednim izjašnjavanjem građana, umesto za to ovalšćenih organa, već nasilno pribavljanje formalnog legitimeta vlasti i otvaranje puta ka nacionalnoj diktaturi - zaključila je advokat Biljana Kovačević - Vučo, u ime Komiteta.

Nameće se kao logičan zaključak da suštinsko pitanje na koje građani

u sredu odgovaraju jeste da li ste za sankcije ili ne? Zaokruživanjem "ne" na referendumskom listiću svako rizikuje delić odgovornosti za sve izgledniju novu (samo)izolaciju Srbije i Jugoslavije.

Jedno podsećanje može, takođe, osvetliti predstojeći referendum: kada je pre nekoliko godina sadašnji najozbiljniji kandidat za Hag Radovan Karadžić htio referendumom da odgovornost za političku odluku prebací na narod, Slobodan Milošević poručio mu je da se ne krije iza naroda. Sada Karadžić može istim savetom uzvratiti svom političkom mentoru.

Jelka Jovanović

Reakcije naših sugrađana bile su savršene: dobili smo novu potvrdu da ima ljudi koji nisu zatrovani, ali i preteće poruke koje su se knjižile kao uračunati rizik.

Srbija je te 1998. izbegla rat, a Odbor je izdao još četiri broja novina koje su se već svakog meseca tražile. Privatno, ali i po službenoj dužnosti. Doživeli smo i preživeli prvu noćnu banditsku posetu Državne bezbednosti sa znakovitom porukom, upaljenim kompjuterom, zaboravljenim opušćima i prepoznatljivim tragovima pretresa. Komentarisali smo: Što lepo nisu rekli da im otvorimo. Jedna od konstatacija tim povodom bila je u duhu Ilike Čvorovića koja će nas pratiti do danas: Rade javno, da ne bi izgledalo da rade tajno!.

Atmosfera u redovima nacionalosocijalista išla je ka ključanju; nakon uvodnika Bojana Tončića u četvrtom broju Prava Čoveka pod naslovom Krivo srastanje, po porukama koje smo dobijali vidimo da će lokalna vrhuška oličena u Miloševićevim poslušnicima da pređe granicu neprimećivanja (naš kolporter ih je redovno snabdevaо omiljenim novinama koje su sa uživanjem prepričavali).

U uvodniku je objavljen citat iz dnevnika Mire Marković zbog kojeg se, u interesu zdravlja građana i autora, u normalnim državama zove hitna pomoć, a kod nas će odrediti sudbinu novina i Odbora.

PRAVA Čoveka

KRIVO SRASTANJE

"U istorijskom smislu vreme se kreće ka 21. veku, a naša ukupna stvarnost kreće se ka dalekim vekovima ranog srednjeg veka", proročanski je u svom "Dnevniku" konstatovala Mira Marković još 11. avgusta 1993. godine ("Noć i dan", BMG, Beograd, 1994).

Teško da bi poslednjih mesec dana neko u Srbiji mogao da ospori ovu ocenu, uprkos izvesnoj šarmantnoj nespretnosti kojom je izrečena. Svejedno da li se vreme kreće u istorijskom ili hronološkom smislu, Srbija se zatravanjem nezavisnih novina i radio stanica, progonom univerzitetskih profesora po paragrafima Zakona o "duvanju u diplome", hapšenjem studenata zbog ispisivanja grafita "Smrt fašizmu!" i brojnim drugim videvima primene ogoljene sile vraća već proživljenim strahovima i stradanju. Sve uz neprirodnu romansu sjajno raspoloženih koalicionih partnera sa radikalane desnice

KRIVO SRASTANJE

i levice i primitivno seirenje perjanica udvořičke proze, u Srba poznate kao "patriotsko novinarstvo".

Nije, međutim, neophodno vraćati se u daleki srednji vek, s obzirom da se u poslednjim režimskim varijacijama na temu apsolutizma oseća neumrla kreativnost sveznačućih politkomesara, što, uz neograničena ovlašcenja kožnih mantila "na terenu", skalu vremeplova vraća na godine obnove i izgradnje. Nemaština kao neodvojivi deo ovog miljea stvar je navike ovdašnjeg građanina pokornog, ma koliko to morbidno i žalosno zvučalo. Ovoga puta su za ulepšavanje i širenje ideologije zajedničkih kazana, ne bez razloga, zaduženi politikanti prazilučke provenijencije, čija je sumanuta egalitaristička retorika sve manje melem na ranu čoveka koji želi da jede, ali uistinu.

Njegovo veličanstvo Obični Građanin, zaronjen u blaženi mir emitovan sa ekrana državne televizije, gotovo mazohistički uživa u načinu na koji je "do neprepoznavanja dovedena suština prevare". Strah od bombardovanja, mobilizacije, poreza, kriminalaca, mraka, svetlosti i još koječega. Strah od svega što mu se već dogodilo, nadajući se da neće i nešto još gore. A vladavina neslobode pre ili kasnije pogodi svakog, bez obzira zanimaju li ga nezavisni mediji ili univerzitet. Ona je konstruisana tako da ne poznaće izuzetke, ukoliko tu ne ubrajamo kriminalce i njihovu logistiku koja je formalno s ove strane zakona. Stignu računi za ovo i ono, lekovi, daleko bilo, postanu neophodni

nedostizni, plata i penzija nedovoljne za preživljavanje, a lojalnost jeftina zato što više nije izbor nego iznudica. Ljudi koji pokušavaju da se suprotstave ovoj širokoj lepezi poniženja izloženi su iz dana u dan pretnjama i ogoljenoj represiji režimskog aparata. Slušaju "Slobodnu Evropu" svesni da je zemlja u kojoj žive deprimirajuće daleko od onoga što označava sintagma iz naziva ovog prokazenog radija. U urbanim sredinama građanski otpor nije ugušen i poprima nove, raznovrsne oblike, dok nezavisni mediji ispoljavaju odvažnost i odlučnost da vlastite sadržaje emituju i dimnim signalima koji se sticajem srećnih okolnosti nisu našli u Zakonu o javnom informisanju.

Proteklih jedanaest godina bilansi Srbije liče na crnu hroniku, a u ovom trenutku je, sudeći po nekontrolisanoj demonstraciji moći, izvesno da se krug započet obećanjem "niko ne sme da vas bije" polako zatvara. Ne može se sa sigurnošću predvideti broj "godina raspleta", zbog više puta dokazane maštvitosti destrukcije i spremnosti vladajuće koalicije da kreira katastrofične situacije zarad opstanka na vlasti. Nepopravljivi optimisti bi našli ohrabrenje u činjenici da se u Srbiji napokon striktno sprovode zakoni, poput onih o informisanju i univerzitetu. I to bi sasvim sigurno, za državu koja se baš ne može podićiti vladavinom prava, bio kapital za "istorijsko" približavanje 21. veku. Ali, zakonodavci su ispisali katil-fermane civilizacijskim normama koje su preduslov za minimum komunikacije u savremenom svetu.

Bojan Tončić

Došao je i peti broj, pripreman u tajnosti, uz pomoć našeg tehničkog urednika koji je do kasno u noć prelamarao strane i učestvovao u njihovom kreiranju. Prvi broj posle Šešelj - Vučićevog Zakona o informisanju.

Ovako je izgledao telefonski razgovor krivaca za naše novine koje će uzbuditi Srbiju i promeniti sudsbine članova Odbora.

Bojan Tončić: Doci, sve je spremno, imam tekstove, ali smo ga sad nadrljali, znaš da se prekršajno ide u zatvor. Ovo je jezivo, opleo sam ih da ima da plaču.

Dobrosav Nešić: Opasno?! Možeš li da zacniš, još više; kaži im da su đubrad i pseta, ratni zlikovci, saučesnici poslednjeg diktatora u Evropi, sve najstrašnije!

B. T: Dogovoren, idemo u štampu.

Nastavak razgovora u kancelariji Odbora, ispostavilo se, bio je proročanski:

- Bojane, sve sam vido, za ovo ja idem u zatvor, ti si mlad. Potpiši mene kao odgovornog urednika, a tebe ko glavnog.

Peti broj doneće sve zacrnjeno: Dizenterijom se pripremaju stomaci dolazećih generacija za nove gastronomске čarolije iz dvorske kuhinje. Šta li će sve morati da progutaju... Povod - ponovljena epidemija dizenterije u leskovačkim vrtićima zbog koje нико nije odgovarao; vede-

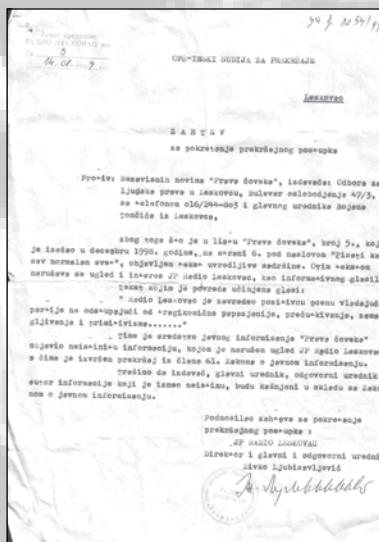

ta SPS, bivši republički poslanik i direktor Predškolske ustanove Vukica Mitrović Jovica Đorđević nije dobio ni ukor. Leskovac je bio na nogama, ili je to potpuno subjektivni utisak. Previše smo to želeli, ali su roditelji iz reda podhisarskog homo sapiensa, kako smo objavili, pristali i da im truju mladunčad.

Još jedan će tekst izazvati pozornost i prepoznatljivo slugeranjstvo. U napisu o leskovačkim medijima Prava čoveka tvrde: Radio Leskovac je zavredeo pozitivnu ocenu vladajuće partije ne odstupajući od tragikomične papazjanije prećutkivanja, zamagljivanja i primitivizma. Rečenica koja će ući u sve nezavisne dnevниke i nedeljnikе u Srbiji i osvanuti u novinama diljem Evrope. Uči će i u prekršajni postupak.

Na konferenciji za novinare Socijalističke partije Srbije načelnik Jablaničkog okruga odaslaće strelu i reći da je glasilo Prava čoveka finansirano iz inostranstva (nažalost netačno, prim. red.), te da u ovoj državi ne može da vidi čak ni opozicionu partiju koja bi to finansirala. Korak dalje odlazi čovek koji je prepoznao želju vlasti: direktor Radio - Leskovca Živko Ljubisavljević koji, zanet udvorištvom, uređuje najprioritetniji medij koji odašilje radio - signale južnije od Niša (a konkurenčija je velika).

Prekršajni državni činovnik Dragan Stanković zakazuje proces koji će u Leskovac dovesti malo Sveta. Po čitav dan razgovaramo telefonom sa priateljima iz Beograda, Niša, Vranja, Prištine, Novog Pazara, Virzburga. Daju nam podršku, kažu da izdržimo, javljaju se Jelena Šantić, Žarko Paunović, Miljenko Dereta, Centar za antiratnu akciju, redakcije Danasa i Blica. Braniće nas naši prijatelji, najpre Slobodan Stojićević koga su angažovali Nataša Kandić i Fond za humanitarno pravo. Bezuspešno, naravno. Presuda je da odgovorni i glavni urednik idu mesec dana u zatvor, ukoliko ne plate 70, odnosno pedeset hiljada dinara globe za napisano.

Kristina Majndersma, posmatrač Evropskog parlamenta, bila je zabezecknuta. Advokat Nikola Barović, posmatrač Ujedinjenih nacija, koji je branio u celoj bivšoj Jugoslaviji, daje nam savete za sastavljanje žalbe. Ipak, nije optimista, priča o zatvorskim iskustvima njegovog branjenika Mihajla Mihajlova koji je u zatvoru strajkovao gladi kad ne bi dobio letnju odeću 1. maja. U zatvoru, kaže Barović, moraš da budeš sa stražarima o.k. Nije njima stalo do tebe, važno

im je da im niko ne pravi probleme, ne zanima ih šta si zgrešio.

Nimalo optimistično, pitamo ga za koga on navija, kaže da je samo realan.

Ispostaviće se samo delimično. Žalba glavnog urednika koju je on sastavio bila je neoboriva; Bojan Tončić je oslobođen kao lice koje po Zakonu ne može da odgovara, a Dobrosav Nešić osuđen drugi put, pravnici kažu kazna mu je potvrđena. Kazna koja će ga odvesti iza rešetaka. Nisu, ispostavilo se, saveti prijatelja Nikole bili bez neke, iako nisu korišćeni.

Brane nas i Biljana Kovačević - Vučo, Gradimir Nalić i Igor Sikavica - još bezuspješnije. Kako braniti optužene u nezakonitom postupku koji se zakazuje drugi put u roku od nedelju dana, a Zakon o informisanju propisuje da se proces ima završiti za 24 sata.

Sudija Opštinskog organa za prekršaje u Leskovcu Stanković Dragan u prekršajnom postupku protiv Nezavisnih novina "Pravo čoveka" i glavnog urednika Tončić Bojanu iz Leskovača, zbog prekršaja iz čl.69. Zakona o javnom informisanju, a na osnovu čl.84, čl.18, čl.22 i čl.151 Zakona o prekršajima RS, dan 15.01.1999. godine, donosi je sledeće:

H I S T O R I C
Donosi se na imenje Ivana Bojana, Nezavisne novine "Pravo čoveka" iz Leskovača, sa sedištem u Leskovcu ul. Bulevar Omladjenja br.47/3.

2. Odr. TONČIĆ Ivan Bojan rođen 7.5.1957.g. u Leskovcu, završio srednju školu, radnik Opštinske uprave, neženjen, do sada prekršajno nije kažnjavan, nastanjene u Leskovcu u ul. 21. Divizije broj 27.

ODGOVORNI SU

Zato što su u listu "Pravo čoveka" br.5 od decembra 1998. godine na strani 6. u tekstu "Pisati kao sav normalan svet" objavili neistinu "Radio Leskovac je zavredeo pozitivnu ocenu vlasti, juče partie ne odstupajući od tragikomične papazjanije, prečutkišavanja, zamagljivanja i primitivizma...". Šime su narobili ugled i interes javnog preduzeća Radio Leskovac,

- pa su na teži način učinili prekršaj iz čl. 69. Zakona o javnom informisanju za koji su odgovorni,

- da se ne može da se dohvata citirajući izvještač u papisu i čl.51 zakona o prekršajima Republike Srbije

K A Z N J A V A J U

1. List "Pravo čoveka" iz Leskovača NOVČANOM KAZNOM u iznosu od 100.000.00 (sto hiljada) dinara, koju je dužan da plati u roku od 24 (dvadesetčetiri) časa od prijema rešenja, ukoliko to ne učini isti će se naplatiti priznanim putem.

2. Odr. Tončić Bojan izriče se NOVČANA KAZNA u iznosu od 50.000.00 (pedeset hiljada) dinara, koju je dužan da plati u roku od 24 (dvadesetčetiri) časa od momenta prijema rešenja, što ako ne učini novčani iznos od 1.800.00 (hiljaduosamsto) dinara će mu se zamjeniti u kaznu zatvora u trajanju od 30 (trideset) dana, računajući svakih započetih 60.00 (šezdeset) dinara u 1 (jedan) dan zatvora, a ostali deo će se naplatiti priznanim putem.

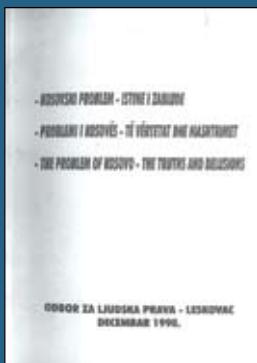
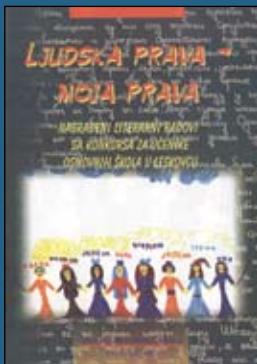
3. OBAVEZUJU se okrivljeni na plaćanje paušala prekršajnog postupka u iznosu od po 100.00 (sto) dinara, koji su dužni da plate u roku od 24 (dvadesetčetiri) časa po prijemu rešenja, pod pretnjom priznateg izvršenja.

Rešenje je izvršeno pre pravaosnažnosti.

O b r a z l o ž e n j e

Zahtevom broj 3 od 14.1.1999.godine Javno preduzeće Radio Leskovac zatražilo je pokretanje prekršajnog postupka protiv lista "Pravo čoveka" iz Leskovača i glavnog urednika Bojana Tončića zbog osnovane sumnje da su učinili prekršaj iz čl.61 Zakona o javnom informisanju, što je sudija prihvatio i zaključkom od 14.1.1999.godine isti pokrenuo.

U toku provedenog prekršajnog postupka utvrđeno je da su list "Pravo čoveka" i glavni urednik ovog lista Tončić Bojan koji je i autor teksta "pisati kao sav normalan svet" iznošenjem neistinsko raju Javno preduzeće Radio Leskovac napisavši "Radio Leskovac je zavredeo pozitivnu ocenu vlasti, juče partie ne odstupajući od tragikomične papazjanije, prečutkišavanja, zamagljivanja i primitivizma...". Učinili prekršaj iz čl.69 Zakona o javnom informisanju za koji su odgovorni.

Među prvim aktinostima Odbora, odmah nakon osnivanja, bilo je koncipiranje i objavljivanje brošure o Odboru , u kojoj su navedeni ciljevi rada Odbora i pozvani građani na saradanju.

Bila je to prva 'knjiga' u budućoj biblioteci pod nazivom SVEDOČANSTVA.

LJUDSKA PRAVA - MOJA PRAVA je zbornik dečijih radova sa istoimenog literarnog konkursa na kojem su svojim radovima učestvovala deca iz osnovnih škola Jablaničkog okruga.

Knjiga je objavljena i na engleskom.

KOSOVSKI PROBLEM - ISTINE I ZABLUGE je knjiga koja sadrži izlaganja učesnika istoimenog okruglog stola održanog 1998. godine u Leskovcu i Prištini. U razgovorima o kosovskoj krizi i mogućnostima njenog rešavanja učestvovali su albanski i srpski novinari i javne ličnosti.

Iz knjige LJUDSKA PRAVA - MOJA PRAVA

Nisam više usamljena. Tanki sunčevi zraci i ova monotona tišina su mi sad najbolji prijatelji. Lice mi je osvetljeno i ugrejano prolećnim suncem. Čini mi se da mogu da pričam sa njim. Razgovaramo o predelima, o ljudima i njihovoj sreći, tuzi, radosti, usamljenosti, gnevnu, borbi... Pričamo sve dok ne dođe vreme za polazak kada se ja moram vratiti u svakodnevnicu u kojoj čak nemam prava na borbu za sebe. Tada sunce nastavlja svoj put, odlazi na svoje hodočašće po svetu. Odlazi da teši nekog ko se oseća kao ja. Odlazi daleko gde ja samo idem u mislima.

Prolazim ulicom... Ljudi, glasovi, buka, svi usamljeni, duboko u sebi, a ipak im osmesi lebde na licu. Dobro, možda nisu svi usamljeni. Pogled mi pada na grupu žena koje u rukama drže parole, uzvikuju reči koje se dobro čuju jer su izgovorene iz mnogo usta. Svakožen i u očima blista onaj borbeni plam, ona želja za borbot, ali za ženskom borbot. Traže svoja prava. Prava žena. One nisu usamljene, one se drže zajedno i bore se za istu stvar. I ja bih rado sa njima uzvikivala reči kojima bih pokušala da se borim za svoja prava. Ali, ne. Ja sam samo dete.

Pogled mi preleće preko glava prisutnih i zaustavlja se na jednom mladom paru. Šetaju zajedno, držeći se za ruke, gledaju jedno u drugo, a zatim u prolaznike kao da žele da kažu: "Nikad nas nećete rastaviti!" A onda se čvršće stežu za ruke kao da će ih neko odvojiti. I oni imaju svoju borbu i moje srce je jednim delom sa njima.

A sada se moj pogled gubi. Ne vidim više nikog. Počinjem da razmišljam o sebi. Ovakve iskazane borbe ili one prikrivene naterale su me da mislim o svojoj borbi, o mojim pravima. Ove žene imaju pravo da budu samostalne, dvoje zaljubljenih da budu zajedno. A ja? Da li imam prava na samostalnost, na ljubav, na slobodu mišljenja, iako sam još dete? Da li? Ili sam ja samo neko ko ne sme ni da razmišlja o tome? Da li moj duh može slobodno da leti prostranstvima, ili će ga plitki umovi stalno sputavati? Zar ja ne smem da budem drugačija od drugih, ne smem da budem pametnija, obrazovanija, slobodnija? Da li imam ta prava?

Previše pitanja. Ali se čećam borbe koja se vodi svaki dan, svesno ili nesvesno. Nešto nedefinisano mi ispunjava telo, prestaje mi napetost uma, srce počinje jače da mi kuca i ja polugnevno i radosno izgovaram "Da!" Ljudska prava su i moja prava. Imam pravo da trčim, da se smejem, da budem slobodna, imam pravo da gledam kako lišće žuti, kako sunce zalazi, kako mrak pada, kako obasjava smaragdne krošnje. Da! Imam pravo da slobodno koračam ulicom, da ne gledam stradanja ljudi koje volim, da ne gledam surovost koja svaki dan raste. Bez obzira što želim svoja prava, ja sam ipak dete. Pravo mi je da gledam sreću a ne ubijanje, veselje, a ne plač, reke, a ne krv. Imam ta prava i jednog dana ču se i sama boriti za njih.

Ponovo pričam sa suncem. Od jutros jače sija, zna da moju borbu, zna da sam osetila nešto divno, izvanredno. Više nisam tako usamljena, sada imam još jednog prijatelja, koji se nalazi u meni.

Osećaj veće moći, osećaj da i ja imam život, i pravo da živim.

Trube sve glasnije pozivaju na Kosovo, na čuvanje srpstva, ubijanjem, sakacanjem, silovanjem, paljevinom i pljačkom. U podanički presrećnom mračnom i siromašnom gradu održava se prvi miting podrške sumanutoj ratnoj igri sa najmoćnijim državama sveta sa kojeg će načelnik Jablaničkog okruga Živojin Stefanović poručiti: Branićemo Kosovo do poslednjeg!.

NATO intervencija okončaće se sa katasrtofalnim posledicama po Jablanički okrug; proteste koji će, na inicijativu Ivana Novkovića, montažera TV Leskovac, uslediti neposredno po povratku rezervista tadašnje Vojske Srbije i Crne Gore sa Kosova Odbor će podržati i usmeravati.

Uslediće ozbiljnije umrežavanje, angažman u Uniji nevladinih organizacija Srbije, potom u Građanskom parlamentu, učešće na skupovima na kojima su učestvovale sve relevantne nevladine organizacije, zalaganje za donošenje zakona koji bi trebalo da reguliše rad NVO (do danas nije donet).

Danas Odbor pomaže žrtvama torture, komunicira sa srodnim nevladnim organizacijama, a obraćaju nam se i stranke koje u našoj delatnosti vide i svoje interes.

Uvereni da je građanima Srbije neophodno suočavanje sa istinom o zločinima počinjenim u njihovo ime, pravna služba Odbora radi na otkrivanju i dokumentovanju detalja slučaja Mačkatica, jednog od najtežih ratnih zločina iz kosovskog rata i njegovog prikrivanja.

Humanitarna pomoć

Jedna od osnovnih delatnosti Odbora za ljudska prava u Leskovcu je humanitarni rad. Do oktobra 2000. godine u našoj zemlji i našem gradu nije bilo lako humanitarima: problemi uvoza, carinjena, inspekcije, sprečavanje raspodele, čak i oduzimanje čitavih isporuka. Sve to, ipak, nije obeshrabriло aktiviste Odbora da organizuju prikupljanje, dopremanje i podelu pomoći ugroženim građanima juga Srbije kad god su bili u prilici. A prilika nije bilo malo.

Samo u toku 2000. godine aktivisti Odbora podelili su više od sto tona hrane.

U januaru te godine podelili smo socijalno ugroženim sugrađanima i izbeglicama pomo u hrani, garderobi kao i školski pribor. Tom pilikom smo od istog donatora, ekološke organizacije Ekopaks iz nemačkog grada Virzburga, dobili i veš-mašinu koju iz principijelnih razloga nismo poklonili izbeglicama u kolektivnom smeštaju, s obzirom da je uslov upravnika bio da se mašina prikaže kao poklon SPS. U dogovoru sa donatorom mašinu smo poklonili porodici Doderović koja je i sama u stanju socijalne potrebe, a godinama sa velikom ljubavlju i pažnjom odgaja ostavljenu i hendikepiranu decu.

Od aprila do oktobra 2000. godine stizala je mesečna pomoć od 12 tona hrane koju smo delili lokalnom socijalno ugroženom stanovništvu. Septembra meseca građani Leskovca su uskraćeni za najosnovnije životne namirnice jer im je carina, odnosno režim, oduzeo celokupnu donaciju bez obrazloženja. Vozačima je rečeno da čute i da budu srećni što im i kamione nisu oduzeli kao što su (privremeno) pasoše. Zahvaljujući razumevanju donatora u oktobru smo podelili duplu količinu: 12 tona ugroženim građanima i 12 tona osnovnih životnih namirница leskovačkoj bolnici koja je tada bila u teku, gotovo dramatičnoj situaciji.

Ubrzo posle toga podelili smo izbeglicama u kolektivnim centrima novu garderobu - pantalone i košulje, kao i higijenske i bebi-pakete za porodice raseljenih sa Kosova,

izbeglice i lokalno ugroženo stanovništvo. Bila je to prva distribucija u okviru narednog šestomesenog projekta (decembar 2000 - april 2001. godine).

Za leskovački Zdravstveni centar obezbedili smo preko potrebne lekove, sanitetski materijal, medicinsku opremu i druga materijalna sredstva ...

Za Gerontološki centar u Leskovcu smo takođe obezbedili materijalna sredstva. Ukupno je do oktobra ove godine prikupljena i distribuirana pomoć u vrednosti oko 650.000,00 eura.

Navedena sredstva Odbor je obezbedio uz pomoć organizacije Ekopax iz nemackog grada Vircburga, američke organizacije USAID, Danske ženske lige za mir iz Kopanhagena i IAN-a iz Beograda.

Pravna pomoć

Suočeni sa stalno rastućom represijom diktatorskog režima Slobodana Miloševića nad građanima Srbije, aktivisti Odbora za ljudska prava Leskovac još od samog osnivanja Odbora nastojali su da pomognu građanima juga Srbije čija su ljudska prava bila ugrožena.

stop teroru

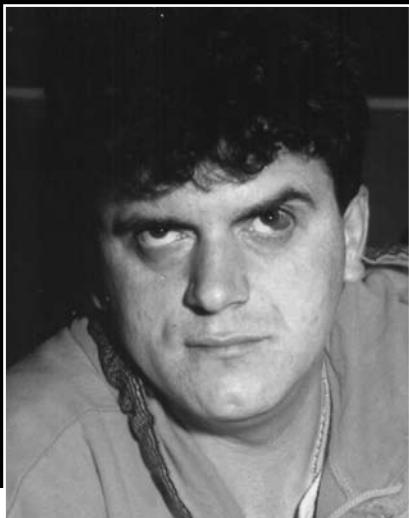
I sami pod konstantnim političkim i policijskim pritiskom, uspevali smo da ljudima koji su nam se obraćali za savet i pomoć pomognemo besplatnim pravnim savetima, pisanjem predstavki pravosudnim i drugim državnim organima, Ujedinjenim nacijama i drugim međunarodnim organizacijama za zaštitu ljudskih prava.

Od 1998. godine pravna pomoć Odbora za ljudska prava odvija se na višem nivou zahvaljujući saradnji Odbora sa Komitetom pravnika za ljudska prava (YUKOM). Odbor organizuje konstantno angažovanje advokata koji besplatno zastupaju građane kojima su ugrožena ljudska prava i o svim slučajevima vodi preciznu evidenciju sa prikupljenim svedočenjima i drugim dokazima o svakom pojedinačnom slučaju.

Oktobra 2000. godine srušen je režim Slobodana Miloševića, ali promene u policiji i pravosuđu nisu izvršene. Na rukovodećim i drugim značajnim mestima ostali su isti ljudi koji su do tada sprovođili teror nad građanima radi očuvanja diktatorske vlasti, a time i svojih pozicija. Nova vlast, nemoćna da suštinski reorganizuje policiju, postala je u većini slučajeva nemi svedok i saučesnik istog ponašanja policije. Odbor nastavlja sa pružanjem pravne pomoći građanima.

Jedan od slučajeva koji su zabeleženi kao paradigmata samovolje vlasti u malim sredinama unutrašnjosti Srbije, svakako je onaj o kome su novine obimno pisale poslednji godina, mada se desio još 7. aprila 1997. godine.

Reč je o Radivoju Jankoviću, vlasniku pržionice kafe "Gringo" iz Surđulice, kome su Dragoslav Jovanović i Milan Dimitrijević, inspektorji privrednog kriminala, oduzeli 840 kilograma kafe iako je za njiju imao svu potrebnu dokumentaciju. Kafu su zatim prodali a Jankoviću zapretili da o tome nikome ne govoriti. Kad je odlučio da pravdu potraži na судu, njegov život se pretvorio u pakao. Pozvali su ga na razgovor i kad je ušao u kancelariju, počeli su krvnički da ga udaraju.

- Naredi da ustanem sa stolicice a kad ustanem, pitaju ko mi je dozvolio i onda udaraju još jače. Naredili su mi da izujem cipele i legnem na leđa što sam i uradio a onda je Jovanović počeo da me tuče palicom po tabanima. Kako jauknem on me vrhom palice ubode u stomak. Na kraju se popeo na moje potkoleneice i nastavio da me udara. Uvek kad bi podigao palicu, ja sam mislio da će srce da mi stane.

Kad se sve to završilo, odveli su me u drugu prostoriju čiji su zidovi i pod bili zamazani krvlju. Kazali su mi da je to od raznih pokojnika koje su oni privodili i da će i ja biti likvi-

diran ako se javim lekaru ili ih prijavim, opisao je Janković svoj udes članovima zajedničkog tima IAN - međunarodne mreže pomoći i Centra za torturu koji postoji pri Komitetu pravnika za ljudska prava. Oni su proteklih godina obišli žrtve torture u Leskovcu, Surđulici i selu Vlasina-Rid na Vlasinskoj visoravni.

Posledice ovog nesrećnog slučaja za Jankovića su i danas nepopravljive. Njegova supruga bila je tada, posle šest godina lečenja od steriliteta u trećem mesecu trudnoće.

Od stresa koji je preživelu, ostala je bez ploda. Janković i dalje nemaju dece a on je jedva izbegao zatvorsku kaznu jer su ga Dimitrijević i Jovanović tužili za lažno prijavljivanje i dobili spor u prvostepenom postupku.

Posle pet godina suđenja, desilo se ipak da Vrhovni sud Srbije, zbog krivičnog dela iznuđivanja iskaza, osudi kaznom zatvora od jedne godine i šest meseci Dragoslava Jovanovića, inspektora za privredni kriminal OUP Surđulica, jednog od dvojice koji su maltretirali Jankovića. Inspektor Dimitrijević je napredovao u službi a sada se nalazi u Grčkoj gde kao radnik policije obezbeđuje neko od srpskih predstavništava.

Na jednoj od najprometnijih ulica u Leskovcu, Dragan Cenić i Todor Cvetkovski, inspektori leskovačkog SUP-a, preseli su i pretukli Nenada Živkovića. Njegovu majku Grozdu Nešić maltretirali su u njenoj kući gde je ona pokušavala da iseli službenika đakovičke policije koji se uz znanje Cenića i Cvetkovskog neovlašćeno uselio nekoliko meseci ranije.

U zapisniku pravne kancelarije Odbora za ljudska prava ostalo je zabeleženo da je Cenić izgurao iz kuće rečima "Šta ćeš ti ovde, sin ti je lovor", a pre toga je udario otvorenom šakom po leđima i slepoočnicama.

Prikљučio se i Todor Cvetkovski, sa dva mlađa policijaca, uhvatio rukom je zato i poče da ga uvrće.

Njenog sina Nenada Živkovića, Cenić i Cvetkovski su zaustavili u Niškoj ulici koja važi za najprometniju, otvorili vrata njegovog automobila i počeli da ga tuku pesnicama po glavi a zatim po grudnom košu i leđima. Nenad se istragao i pobegao ka kući svoga dede i тамо se onesvestio a onda saznao da su ga rođaci preneli u bolnicu. On pretpostavlja da je motiv batinjanja namera inspektora Cvetkovskog i Cenića da ga prinude na vraćanje duga ženi sa kojom je nekoliko godina živeo vanbračno, i da je ona platila inspektoriima kako bi od Nenada iznudili novac.

Ne bi bilo Odbora i brojnih aktivnosti naše organizacije bez svesrdne i pravovremene pomoći Gradimira Nalića, Duška Ignjatovića, Biljane Kovačević-Vučo, Igora Olujića, Dušana Janjića, Barbare Dejvis, Nikole Barovića, Nataše Kandić, Sonje Biserko, Borke Pavićević, Rasima Ljajića, Petra Lađevića i Gorana Kostića.

Posebno su nam pomogle domaće i strane nevladine organizacije, diplomatsko-konzularna predstavništva i mediji:

US-AID, SHC, Internacionalna danska liga za mir, Okopaks - Wircburg, ambasade Velike Britanije, Holandije, SAD, Kanade, Kancelarija UN za ljudska prava iz Beograda, Westminster fondacija, dnevni list Danas.

Posebno se zahvaljujem svojoj porodici: supruzi Mirjani i čerkama Mariji i Oliveri, koje su svih ovih godina sa mnom trpele razna ponиženja i svojom iskrenom i neograničenom podrškom mi pomagale u svim aktivnostima Odbora za ljudska prava.

Dobrosav Nešić

1996 2006

10 godina borbe

odbor za ljudska prava

leskovac • srbia

16000 Leskovac
Svetozara Markovića 37/2
Tel/Fax: 016. 215 922
www.humanrightsle.org

